

MANIFEST GESCHIEDENISONDERWIJS VOOR DE TOEKOMST

1. Geschiedenisonderwijs zorgt voor **historisch besef**. Dat is het begrijpen van de samenhang tussen **verleden, heden en toekomst**. Dit besef biedt inzicht en overzicht in die enorme grote wereld die achter ons ligt en tegelijkertijd deel uitmaakt van het **heden** en onze cultuur. Dit besef laat ook zien dat de **toekomst** mede afhankelijk is van de keuzes die wij maken.
2. In het geschiedenisonderwijs staat het leren van **historisch denken en redeneren** centraal. Zie het schema op p. 18. In Bij de Tijd 3 staat een voorbeeld van een aanzet van een planmatige en gestructureerde leerlijn voor **historisch denken en redeneren** van po tot de laatste klas van het vo.
3. **Historische kennis** is nodig voor de leerling om zich kunnen oriënteren in de tijd én de wereld. Het gaat dan om het 'wie, wat, waar en wanneer' van het 'verhaal'. Hierbij is de vraag onvermijdelijk, hoe het beste aangesloten kan worden bij de interesses en behoeften van leerlingen. **Motivatie en interesse** zijn immers de bron van succesvol geschiedenisonderwijs.
4. De inhoud van het geschiedenisonderwijs heeft steeds een expliciete relatie met de **hedendaagse wereld**. In lessen over historische onderwerpen is steeds ruimte de **bestaansverhelderende vraag** wat de inhoud van die lessen betekent voor de leerling en voor zijn/haar plaats in de samenleving. Daarvoor toe worden in het geschiedenisonderwijs belangrijke **vaardigheden** als **inlevingsvermogen** en **kritisch omgaan met informatie** ontwikkeld.
5. Naast de bestudering van de geschiedenis aan de hand van tijdvakken en andere periodiseringen komt er meer ruimte voor **lengtedoorsneden** door het verleden in de vorm van **diachrone thema's**, zoals aspecten van het dagelijks leven, middelen van bestaan, burgerschap en religie.
6. De onderverdeling van het verleden in **tien tijdvakken** staat in de bovenbouw van het basisonderwijs en de onderbouw van het voortgezet onderwijs centraal. Deze ordening wordt regelmatig geëvalueerd en aangevuld met ontwikkelingen uit de **wereldgeschiedenis**.
7. De huidige kenmerkende aspecten van de tijdvakken worden vervangen door **ontwikkelingen en kantelpunten** met een minder voorschrijvend karakter. Hierdoor krijgt de vrijheid van onderwijs van de leerkracht binnen deze kaders alle ruimte.
8. In de **onderbouw van het basisonderwijs** ontdekken leerlingen het bestaan van het **verleden** en ontwikkelen ze objectieve **tijd** ('chronologie') en ervaren tijd (tempo, duur) die samenkomen in **historisch tijdsbesef**. **Tijd** is het belangrijkste concept dat geschiedenisonderwijs onderscheidt van andere vakgebieden.
9. In de **bovenbouw van het voortgezet onderwijs** staat **historisch denken en redeneren** centraal aan de hand van **betekenisvolle en bestaansverhelderende diachrone en andere thema's**.
10. In het geschiedenisonderwijs wordt expliciet aandacht besteed aan de historische component van **burgerschap** in relatie tot het heden. Historisch besef en het leren van historische denk- en redeneervaardigheden gaat gepaard met waardenbepaaldheid en waardenoverdracht. Het raakt immers aan de identiteit van individuen en groepen. Geschiedenis levert hierdoor een wezenlijke bijdrage aan **persoonsvorming**.